

Fatma Müjgân
Cunbur

Müjde Nasiboğlu, Salim Şehidoğlu takma adlarını da kullanan Müjgân Cunbur 25 Eylül 2013 tarihinde Ankara'da öldü.

Kadın hakları ve folklor araştırma dernekleriyle Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü üyesi olan Müjgân Cunbur, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Yönetim Kurulu'nda görev yapmış (1975-1978), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih-Yüksek Kurumu'na bağlı Atatürk Kültür Merkezi'nde aslı üye olmuş, bu kurumun çeşitli kollarında faaliyet göstermiştir (1984-2001). Kurum tarafından yayımlanan *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*'nde alt grup başkanı olarak çalışmıştır. 1948 yılından itibaren *Kırşehir Gazetesi*, *Erdem, Bilge, Belleten, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, *Türk Folklor Araştırmaları, Hisar, Ka-De-Fe, Kubbealtı Akademi Mecmuası, Millî Işık, Önasya, Selâmet, Türk Dili, Türk Edebiyatı, Türk Kadını, Türk Kültürü, Türk Yurdu, Vakıflar Dergisi* gibi yayın organlarında pek çok yazı yazmış, mahallî yazarların eserlerinin tanıtılmasına da hizmet etmiştir. Çevresindeki gençleri yazmaya teşvik etmesi, yazdıklarının basılmasına ön ayak olması da onun önemli hizmetleri arasındadır. Yurt içinde ve yurt dışında pek çok toplantiya katılmıştır.

Türk kültürü alanında çalışan yerli ve yabancı pek çok bilim adamının saygısını kazanan Müjgân Cunbur'a çeşitli ödüller verilmiştir. Türk Folkloruna Üstün Hizmet Belgesi, Türkiye Millî Kültür Vakfı Türk Kültürüne Üstün Hizmet armağanı (1986), İLESAM'ın Türk Kültürüne Üstün Hizmet ödülü, Türk Folklor Araştırmaları Kurumu İhsan Hınçer Türk Folkloruna Hizmet ödülü, Türk Kütüphaneciler Derneği Üstün Hizmet ödülü (1995) bunlardandır.

Hakkında üniversitelerde hazırlanmış mezuniyet tezleri bulunmaktadır. Sadece işin tekniğiyle ilgilenen bir kütüphaneci değil bir öğretmen-kütüphaneci olan Cunbur kendisinden önce gelenlerden aldıklarını geliştirerek kendisinden sonrakilere devretmiştir. Ölümü üzerine yazılan yazılarda onun insana verdiği değer üzerinde özellikle durulmuştur.

Eserleri. Bibliyografya, Katalog: *Fuzuli Hakkında bir Bibliyografya Denemesi* (İstanbul 1956); *Fârâbî Bibliyografyası: Kitap-Makale* (Ankara 1973, İsmet Binark ve Nejat Sefercioğlu ile birlikte); *Ali Kuşçu Bibliyografyası* (ölümünün 500. yıl dönümü dolayısıyla, Ankara 1974); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu I* (1987, Altınay Sernikli, Dursun Kaya ve Hülya Yollagül ile birlikte); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu II* (1988, Altınay Sernikli ve Dursun Kaya ile birlikte); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu III* (1992, Altınay Sernikli ve Dursun Kaya ile birlikte); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu IV* (1994-2005, Altınay Sernikli ve Dursun Kaya ile birlikte); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu V* (1997, Altınay Sernikli, Dursun Kaya ve Niyazi Ünver ile birlikte); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu VI* (Ankara 2001, Altınay Sernikli ve Dursun Kaya ile birlikte); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu: Türkçe Divanlar* (2001, Dursun Kaya ve Niyazi Ünver ile birlikte); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu VII: Cönkler* (2002, Dursun Kaya ve Niyazi Ünver ile birlikte); *Millî Kütüphane Yazmalar Kataloğu VIII: Şiir Mecmuaları* (2005, Dursun Kaya, E. Selma Kutlu ve Niyazi Ünver ile birlikte); *Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu* (Ankara 1999); *Türkiye Basmaları Toplu Kataloğu. Arap Harfli Türkçe Eserler: 1729-1928 I-IV* (1990-2004, Dursun Kaya, Niyazi Ünver ve İncila Kahveci'yle birlikte).

Türk Kültürü: Başakların Sesi: Türk Halk Şairleri Eserleri ve Hayatları (1956); *Fuzuli Divanı* (Ankara 1958, Kenan Akyüz başkanlığında Süheyl Beken ve Sedit Yüksel ile birlikte); *Yunus Emre'de Namaz* (1957); *Yunus Emre'nin Gönülü* (1959); *Atatürk ve Millî Kültür* (1973, 1981; 2006, Sakarya Valiliği); *Karacaoğlan: Hayatı ve Şiirleri* (1973, 1985); *Gelibolu Mustafa Âli, Hattatların ve Kitap Sanatçılarının Destanları (Menâkıb-ı Hünerverân)* (Ankara 1982); *Anadolu'nun Bütünleşmesinde Ahmed Yesevi'nin Yeri* (1997); *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî's-Şuarâ* (haz. İbnülemin

Mahmud Kemal, I, Ankara 1999); *Karacaoğlan Bütün Şiirleri* (2001); *Yunus Emre'ye Göre Ahlak Değerleri* (2011).

Kadın: Türk Kadın Yazarlarının Eserleri: Bibliyografya: 1928-1955 (1955); *Millî Mücadele'de Türk Kadını* (1983, İ. Enginün ve C. Özdemir ile birlikte); *Osmanlı Dönemi Türk Kadın Şairleri* (2011); *Türk Kadını İçin* (1997, 2007); *Türk Kadınının Şiiri* (antoloji, 1970, Neriman Saryal Duranoğlu ile birlikte). Müjgân Cunbur ayrıca Ziya Gökalp'in *Yeni Hayat ve Doğru Yol* (Ankara 1976) adlı eserlerini yayıma hazırlamıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

İhsan Işık, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Ankara 2002, s. 255; İnci Enginün, "Millî Kütüphane Yeni Binasında Hizmete Girenken" (Müjgân Cunbur ile sohbet), *Kaynaklar*, sy. 2, Ankara 1984, s. 49-60; Ahmet Kot, "Cunbur, F. Müjgân", *TDEA*, II, 90-91; "Cunbur, Fatma Müjgân", *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, Ankara 2002, II, 490-491; "Cunbur, Müjgân", *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, İstanbul 2003, I, 275.

İNCİ ENGINÜN

CÜNDÎ, Enver

(أنور الجندي)

Ahmed b. Enver Seyyid Ahmed
el-Cündî Fergalî
(1916-2002)

— Mısırlı düşünür, gazeteci ve yazar. —

Yukarı Mısır'da Asyût vilâyetine bağlı Deyrût beldesinde doğdu. Aslen Yemenli olup esas adı Ahmed'dir. Babasına duyduğu şükranın bir ifadesi olarak eserlerinde onun ismini kullanmıştır. İlmî bir muhitte yetişti, anne tarafından dedesi vaktinin çoğunu yazma eserlerin tahkikine ayıran bir kadı idi. Pamuk ticaretiyle uğraşan babası da İslâmî ilimlere ilgi duyuyordu. Küçük yaşta hıfzını tamamlayan Cündî, İbrâhim Emîn'den İbn Haldûn'un *Muḳaddime*'sini, Şeyh Tâhâ'dan Gazzâlî'nin *İhyâ'sını* ve Şeyh Bekir'den *Şaḫîḫ-i Buḫârî*'yi okudu. Mustafa Lutfi el-Menfelûtî, Ahmed Hasan Zeyyât, Mustafa Sâdik er-Râfî gibi edebiyatçıların eserlerini okuyarak büyüdü. Akşam lisesinde ticaret eğitimi aldığı sırada bir taraftan Mısır Bankası'nda çalıştı. 1932'de ekonomi, işletme ve bankacılık öğrenimi görmek üzere açık öğretim fakültelerine kayıt yaptırdı. Aynı zamanda Amerikan Üniversitesi'nde İngilizce dersi alıyordu.

1933'te *Apollo* dergisinin Nil şairi Hâfız İbrâhim özel sayısı için açtığı yarışmaya bir makaleyle katılıp başarı göstermesi

Enver
el-Cündî

edebiyatta tanınmasını sağladı ve *el-Belâğ*, *Kevkebü's-şarık*, *er-Risâle*, *es-Siyâsetü'l-üsbû'iyye* gibi dergi ve gazetelerde makale yazma fırsatı buldu. Yirmi yaşına gelmeden ilk edebî eseri olan *Meşâbih 'ale't-târik* yayımlandı. Muhammed Fahreddin, Zekî Mübârek ve Muhammed Hüseyin Heykel gibi isimler onun fikir dünyasını etkileyen önemli şahsiyetlerdendir. Zekî Mübârek'in tavsiyesiyle bankadaki işini bırakıp gazetecilik yapma ve yazı yazma düşüncesini ancak on yıl sonra gerçekleştirebildi. 1940'ta Muhammed Hüseyin Heykel'in kaleminden özet olarak okuduğu, Sir Hamilton Alexander Roskeen Gibb ve arkadaşlarının yazdığı *Vichetü'n-nazar* adlı eser hayatının dönüm noktalarından birini teşkil etti. Eserde İslâm dini Hıristiyanlık'ta olduğu gibi sadece ibadetlere indirgenmiş, sosyal, ekonomik ve hukukî hayatla ilgisi bulunmayan bir din şeklinde tasvir edilmiştir. Bu oryantalist bakış açısını İslâm'a karşı büyük bir komplo olarak gören Enver el-Cündî yoğun bir çalışma içine girdi. Milyonla ifade edilen kütüphane kartlarını okuyup birçok dergi ve gazetenin fihristlerini gözden geçirdi ve 180 sandıktan fazla bilgi fişi oluşturdu. Böylece 1871 yılından yaşadığı döneme kadar mevcut dergi ve gazetelerin fihristlerinin yanı sıra 5000'in üstünde kitaptan meydana gelen bir kaynakça hazırladı.

1940'lı yıllarda Cündî'nin yazı hayatının seyrini değiştiren ikinci önemli hadise, Deyrût şehrinde İhvân-ı Müslimîn teşkilâtının kurucusu Hasan el-Bennâ ile tanışmasıdır. Bennâ'nın görüşlerini benimseyen, Kur'an ve sahih hadise dayalı bir toplum inşa etme fikrini kurtuluş yolu olarak gören Cündî 1946'da onun daveti üzerine Kahire'ye taşındı. Kısa zamanda teşkilâtın önemli isimlerinden biri oldu. İhvân-ı Müslimîn'in dergi ve gazetelerinde makale yazdı, cemaatin malî işlerinin

sorumluluğunu üstlendi. Ancak teşkilâtın 1949'da Nukrâşî hükümeti tarafından yasa dışı ilân edilip kapatılması üzerine tutuklandı. Cemal Abdünnâsır'ın 22 Temmuz 1952 devriminden az önce İngilizler'i hedef alan *Uhrucû min bilâdinâ* adlı kitabından dolayı yargılandı ve kitabı toplatıldı. Abdünnâsır döneminde de üzerindeki baskılar sürdü. Sonraki dönemlerde Mısır Din İşleri Yüksek Konseyi üyesi olan Enver el-Cündî Kahire, Riyad, Cezayir, Rabat, Cakarta, Hartum, Amman ve Mekte'de birçok konferansa katıldı. 1960'ta İslâm kültürüne hizmetleri dolayısıyla kendisine Mısır Devlet Takdir ödülü verildi. 1963'te yazılarına *Minberü'l-İslâm* dergisinde devam etti. Çalışmaları Şevkî Dayf, Yûsuf el-Kardâvî, Abdülhâfîm Uveys, Ebû'l-Hasan en-Nedvî gibi âlimler tarafından takdirle karşılandı. Kendisi gözlerden uzak zâhidâne bir hayatı tercih etti. Katıldığı konferanslardan ücret kabul etmedi, verilen ödülleri geri çevirdi. Yazdığı kitaplardan kazandığı parayı yeni eserlerinin basımında kullandı. Kızı Fâyize'den vefatından sonra eserlerinden telif ücreti talep etmemesini, verildiği takdirde de Allah rızası için harcamasını istedi. 28 Ocak 2002 tarihinde böbrek rahatsızlığı sebebiyle kaldırıldığı hastahanedeyi vefat etti, Feyyûm şehrinde aile mezarlığına defnedildi.

Enver el-Cündî itikadî konularda Selefi metodu benimsemiştir. İ'tizâf düşünceye, felsefî tasavvufa ve batınî fikirlere karşı çıkmış, Mısır'da 1979'da neşri yasaklanan *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye*'nin 1981'de yayım yasağının kaldırılmasını eleştirenler arasında yer almıştır. Agnostisizm, Darwinizm, Freudizm, egzistansiyalizm, Marksizm, laisizm ve spiritüalizm gibi akımlara reddiyeler yazmıştır. Ona göre Batılılaşma, oryantalizm ve misyonerlik faaliyetleri İslâm medeniyeti karşısındaki en büyük tehlikelerdendir. Mısır'da Batılılaşma hareketinin öncülerinden kabul edilen Selâme Mûsâ ve Tâhâ Hüseyin'e sert tenkitler yöneltmiştir. Özellikle bu akımın lideri olarak gördüğü Tâhâ Hüseyin'i Descartes'in felsefî şüpheciliğini kullanarak İslâm inanç esaslarını ve ahlâkî değerlerini yok etmeye çalışmakla itham etmiş, Arap edebiyatı, İslâm tarihi ve düşüncesiyle ilgili görüşlerinden dolayı ona karşı çıkmıştır.

Eserleri. Genellikle ansiklopedik nitelikte eserler telif eden Cündî'nin İslâm dini, tarih, edebiyat, siyaset, felsefe, sosyoloji ve biyografi gibi alanlarda seriler halinde yazılmış 350'den fazla kitabı, çeşitli dergi ve gazetelerde 500'ü aşkın makalesi vardır. Bu seri başlıkları ve bunlar

altında basılan belli başlı eserleri şunlardır: **1. Mevsûatü mukaddimâti'l-ulûm ve'l-menâhic:** *el-Fikrû'l-İslâmî* (Kahire 1979), *el-Luğa ve'l-edeb ve's-sekâfe* (Kahire 1982), *et-Tebşîr ve'l-istişrâk ve'd-da'avâtü'l-heddâme* (Kahire 1983), *el-Müctema'u'l-İslâmî* (Kahire 1985), *el-Haqqâre ve'l-ilm ve'l-ulûmü'l-ictimâ'iyye* (Kahire 1986), *Ṭâbî'u'l-İslâm beynel-edyân ve'l-eydelüciyât* (Kahire 1986), *Târîhu'l-yeqazati'l-İslâmiyye fi merâhilihe's-selâs* (Kahire 1409). **2. el-Mevsûatü'l-İslâmiyyetü'l-Arabiyye:** *Uşûlü's-sekâfeti'l-Arabiyye ve maşâdiruhe'l-İslâmiyye* (Beyrut 1964), *Yeğazatü'l-fikri'l-Arabî fi müvâceheti'l-isti'mâr* (Kahire 1971), *el-Âlemü'l-İslâmî ve'l-isti'mârü's-siyâsî* (Beyrut 1979), *el-İslâm ve'l-âlemü'l-mu'âşır* (Beyrut 1980), *Sükûṭü'l-İlmâniyye* (Beyrut 1980), *el-Fuşḥa luğatü'l-Kur'ân* (Beyrut 1982), *el-İslâm ve'd-da'avâtü'l-heddâme* (Beyrut 1982), *Aḥḥâ'u'l-menheci'l-ğarbî el-vâfid* (Beyrut 1982), *et-Terbiye ve't-ta'lim ve's-sekâfe fi dav'i'l-İslâm* (Beyrut 1982), *Ḥaşâ'îşü'l-edebi'l-Arabî* (Beyrut 1985), *Meḥâhîmü'n-nefs ve'l-aḥlâk ve'l-ictimâ' fi dav'i'l-İslâm* (Beyrut 1987), *eş-Şübühât ve'l-aḥḥâ'u's-sâ'ia fi'l-edeb ve'l-ictimâ' ve't-târîh* (Kahire 1995), *el-İslâm ve hareketü't-târîh* (Beyrut, ts.). **3. Mevsûatü meâlimi'l-edebi'l-Arabî el-muâsır:** *el-Edebü'l-Arabî el-ḥadis fi ma'reketi'l-muḥâveme ve't-tecemmü'* (Kahire 1959), *el-Me'arikü'l-edebiyye* (Kahire 1983), *el-Fikrû'l-Arabî el-mu'âşır fi ma'reketi't-tağrib ve's-sekâfe* (Kahire, ts.), *Edebü'l-mer'eti'l-Arabiyye teḥavvurüh ve'l-ilmühû* (Kahire, ts.). **4. Mevsûatü resâli'l-ş-şebâbi'l-müslim:** *Âşâletü'l-fikri'l-Arabî el-İslâmî fi müvâceheti'l-ğazvi's-sekâfî* (Kahire 1413), *el-Meselü'l-a'lâ li's-şebâbi'l-müslim* (Kahire 1414/1994), *Eḥâdis li's-şebâbi'l-müslim* (Kahire 1414), *Mevâkıf târihiyye ḥâsime min ḥaqqâratî't-tevhîd* (Kahire 1414/1994), *el-Vaḥdetü'l-İslâmiyye zarûretühâ ve'l-vesâ'ilü'l-ilmîyye li-taḥkîkühâ* (Kahire 1414), *et-Teyyârâtü'l-vâfide* (Kahire 1414), *eş-Şebâbü'l-müslim kaḍâyâhü ve müşkilâtühü* (Kahire 1415), *Uyûnü't-türâs ve zehâ'irü't-târîh* (Kahire 1415), *et-Teşîlü'l-İslâmî ve'l-ḥurûc mine't-tebe'iyye* (Kahire 1416). **5. Mevsûatü'l-ulûmi'l-İslâmiyye** (Kahire 1982): *el-Fikrû'l-İslâmî ve's-sekâfeti'l-Arabiyyetü'l-mu'âşıra fi müvâceheti teḥaddiyâtî'l-istişrâk ve't-tebşîr ve'l-ğazvi's-sekâfî*, *Târîhu'l-ğazvi'l-fikri*

ve't-tağrib hilâle merhale beyne'l-harbeyni'l-âlemiyyeteyn 1920-1949, Me'âlimü târihi'l-İslâmî'l-mu'âsır, Mine'l-yeqaza ile'l-şahve hilâle'l-merhale min 1933-1988. 6. Mevsûatü târihi's-sihâfeti'l-İslâmiyye hilâle'l-karnî'r-râbi'aşer el-hicrî min 1301-1400/1884-1980: eş-Şihâfetü's-siyâsiyye fi Mısr münzü neş'etihâ ile'l-harbi'l-âlemiyyeti's-gânîye (Kahire 1962), eş-Şihâfe ve'l-aqlâmü'l-mesmûme (Kahire 1400/1980), Te'avvuru's-şihâfeti'l-Ârabiyye fi Mısr (Kahire, ts.), Târihu's-şihâfeti'l-İslâmiyye (I-II, Kahire, ts.). 7. Mevsûatü'l-karnî'l-hâmîs aşer el-hicrî: el-Ķarnü'l-hâmîs aşer qağâyâhü ve teħaddiyâtühü, İtârun İslâmî li'l-fikri'l-mu'âsır (Beirut 1980), Me'âlimü't-târihi'l-İslâmî el-mu'âsır (Kahire 1981), Müşkilâtü'l-aşr ve qağâye'l-fikr (Beirut 1981), Nevâbiġu'l-İslâm (Kahire 1983), Taşhihu'l-mefâhîm fi dav'i'l-Kitâb ve's-Sünne (Kahire 1983), İ'âdetü'n-nazar fi kitâbâtü'l-aşriyyîn fi dav'i'l-İslâm (Kahire 1985), eş-Şübühât ve'l-aġtâ'ü's-şâ'î'a (Kahire 1995), el-Meddü'l-İslâmî (Kahire, ts.), eş-Şahvetü'l-İslâmiyye. 8. Meâlimü't-târihi'l-İslâmî el-muâsır: el-İslâm ve'l-ġarb (Beirut 1982), el-İslâm ve hareketü't-târih, el-Âlemü'l-İslâmî ve'l-istimârü's-siyâsî ve'l-ictimâ'î ve's-seġâfî, el-Urûbe ve'l-İslâm, el-Vahdetü'l-İslâmiyye ve'avdetü'l-hilâfe, Ħariġatü'l-İslâmî'l-mu'âsır, Mısrü'l-Ârabiyyetü'l-İslâmiyye. 9. Meâlimü't-târihi'l-İslâmîyye: el-Mu'âmera 'ale'l-İslâm (Kahire 1977), Târihu'l-İslâm fi müvâceheti't-teħaddiyât (Kahire 1989), el-Müħaġġatâtü't-Ṭalmüdiyye ve's-Sahyüniyye fi ġazvi'l-fikri'l-İslâmî, Muħaddimetü'l-menzâhic, Mine't-tebe'ciyye ile'l-aşâle fi mecâli't-ta'lim ve'l-kânûn ve'l-luġa, Elfü milyûn müslim fi müvâceheti'l-aġġâr ve't-teħaddiyât, Hareketü'l-yeġazatî'l-İslâmiyye fi müvâceheti'l-istimâr ve't-tağrib ve's-şu'ûbiyye. Cündî'nin Mevsû'atü't-te'sîli'l-İslâmî min suġütü'l-hilâfe ilâ mevlidi's-şahve (I-IV, Kahire, ts.) ve Ma'lemetü'l-İslâm (Kahire 1980, iki ve dört cilt halinde basılan bu eserde 100 kavram ele alınmıştır) adlı iki eseri daha vardır (eserleri için ayrıca bk. Hasan b. Ahmed Yahyâ el-Mes'ûdî, bibl.).

Enver el-Cündî, Robert Jackson'ın Hasan el-Bennâ hakkında yazdığı eseri *Hasan el-Bennâ er-racülü'l-Ķur'ânî* adıyla tercüme etmiş (Kahire 1977), kendisi de *Hasan el-Bennâ: ed-Dâ'iyetü'l-imâm ve'l-müceddidü's-şehîd* adlı bir eser yazmış (Beirut 1978), *el-İslâm 'alâ*

meşârifi'l-ġarnî'l-hâmîse aşer adlı kendî kitabını İbrahim Sarmış *Tarih Boyunca Emperyalizmin Saldırıları Karşısında İslâm* adıyla Türkçe'ye tercüme etmiştir (İstanbul 1985). Enver el-Cündî'nin kaleme aldığı terâcim ve monografilerden *Şemâ'ilü'r-Resûl ve şahşiyetühü'l-insâniyye* (Kahire 1948), *el-A'lâmü'l-elf* (Kahire 1957), *A'lâm ve aş-ġabü'l-aqlâm* (Kahire 1968), *Terâcimü a'lâmî'l-mu'âsırîn* (Kahire 1970), *A'lâmü'd-da've ve'l-fikr* (Kahire 1981), *Sümümü'l-istişrâġ ve'l-müsteşriġin* (Beirut 1405) adlı eserleri kaydedilebilir. Cündî eserlerinde kaynak göstermemesi, kitaplarını gazeteci üslûbuyla kaleme alması ve bazı eserlerini farklı adla tekrar neşretmesi bakımından eleştirilmiştir.

Enver el-Cündî hakkında İrfan Ahmed en-Nedvî (*Müsâhemetü Enver el-Cündî fi'l-edebi'l-Ârabî el-mu'âsır*, 1423/2002, Câmîa Milliye İslâmiye, Aligarh), Ebû Bekir Muhammed (*Enver el-Cündî en-nâġidü'l-muġâvim li-muħâvelâti't-tağrib fi'l-edebi'l-Ârabî el-ġadîs*, 2005, University of Calicut, Kerela [Hindistan]) ve Senîr Abdurrahman Abduh (*Enver el-Cündî ve ârâ'ühü'l-kelemîyye*, 1428, Câmîatü'l-Ezher külliyyetü'd-dirâsâti'l-İslâmiyye, Kahire) gibi araştırmacılar tarafından doktora, Muhammed Reşdân el-Usaymî (*el-Edebü'l-İslâmî ve naġdühü 'inde Enver el-Cündî*, 1426, Câmîatü'l-İmâm Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye, Riyad), Fazl Yûnus Halîl Suayfân (*Enver el-Cündî ve mevġifühü mine'l-fikri'l-ġarbî el-vâfid*, 1427/2006, el-Câmîatü'l-İslâmiyye, Gazze), Ömer es-Seyyid Ebû Selâme (*Enver el-Cündî ve cühûdühü fi'd-difâ' 'ani'l-İslâm ždde'l-istişrâġ ve't-tağrib*, 1427, Câmîatü'l-Ezher külliyyetü'd-da'veti'l-İslâmiyye, Kahire), Muhammed Ahmed Bahît Abdürabbih (*Cühûdü Enver el-Cündî fi tecdidü'l-fikri'l-İslâmî*, 1428, Câmîatü'l-Ezher külliyyetü'd-dirâsâti'l-İslâmiyye, Kahire) ve Hasan b. Ahmed Yahyâ el-Mes'ûdî (*Cühûdü Enver el-Cündî fi'd-difâ' 'ani'l-İslâm*, 1429/2008, Câmîatü Ümmî'l-kurâ, Mekke) tarafından da yüksek lisans çalışmaları yapılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Enver el-Cündî, *el-Fikrü'l-ġarbî*, Küveyt 1407/1987, Giriş, s. 3; a.mlf., *Ma'lemetü'l-İslâm*, Kahire 1411/1991, s. 638-642; a.mlf., *Şehâdetü'l-aşr ve't-târih hamsüne 'âmen 'alâ tariġi'da'veti'l-İslâmiyye*, Cidde 1412/1992, s. 29-31, 109, 181; a.mlf., *el-İslâm fi 'ayni'l-ħaġar*, Kahire 1434/2013, Abdullah Akil'in önsözü, s. 3-8; a.mlf., *Muħâkemetü fikri Ṭâhâ Ħüseyn*, Kahire, ts. (Dârü'l-i'tisâm), s. 10; Muhammed el-Meczûb, *Ülemâ' ve müfekkîrân 'araftühüm*, Kahire 1992, II, 45-59; Hassan Abdülmennân,

Mevsû'atü'l-maġbû'âti'l-Ârabiyye, Amman 2005, s. 81-82; Fazl Yûnus Halîl Suayfân, *Enver el-Cündî ve mevġifühü mine'l-fikri'l-ġarbî el-vâfid* (yüksek lisans tezi, 1427/2006), el-Câmîatü'l-İslâmiyye İmâdetü'd-dirâsâti'l-ulyâ Külliyyetü usulî'd-din kısmü'l-akide ve'l-mezâhibi'l-muâsıra [Gazze], s. 29-32, 38-54, 276-278; Hasan b. Ahmed Yahyâ el-Mes'ûdî, *Cühûdü Enver el-Cündî fi'd-difâ' 'ani'l-İslâm* (yüksek lisans tezi, 1429/2008), Câmîatü Ümmî'l-kurâ Külliyyetü'd-da've ve usulî'd-din kısmü'l-akide, s. 31-37, 41-42, 43-55, 69-71; M. Sâlih Avad, "Vedâ'an li-fakidi'l-fikri'l-İslâmî", *el-Va'ğü'l-İslâmî*, sy. 438, Küveyt 1423/2002, s. 12-13; İsmâil el-Fahrânî, "Enver el-Cündî: 'İlm ve ġuluk", *el-Ehrâm*, sy. 126, Kahire 1423/2003.

MEHMET EMİN YAĞCI

CÜNDÎ, Muhammed Selîm

(محمد سليم الجندى)

Muhammed Selîm
b. Muhammed Takiyyiddîn
b. Muhammed Selîm el-Cündî
(1881-1955)

Arap dili ve edebiyatı âlimi,
şair ve tarihçi.

Suriye'nin kuzeybatısındaki Maarretünnu'mân şehrinde doğdu. Nesebinin Resûlullah'ın amcası Abbas b. Abdülmuttalib'e dayandığı kaydedilir. İlk eğitimini Maarretünnu'mân âlimlerinden aldı. 1893'te girdiği dört yıllık rüşdiyeyi iki yılda bitirdi. Maarretünnu'mân'daki ulucamîde Sâlih b. Ramazân'dan nahiv, oğlu Muhammed Sâlih'ten Şâfiî fikhî ve nahiv, Hasan b. Ahmed el-Matar el-Marrî'den Kur'an ve tecvid okudu. Nahiv, mantık, ferâiz, akaid ve Şâfiî fikhına dair bazı klasik metinleri ezberledi. 1901'de babasıyla birlikte Dımaşk'a gittiler ve orada yerleştiler. O dönemde fetva ve kadılık kurumlarında Hanefî mezhebi esas alındığından Cündî de Hanefî fikhî okudu. İleride Suriye Devleti'nin genel müftülüğünü yapacak olan Muhammed Atallah el-Kesm ve onun halefi Muhammed Şükrî el-Üstüvânî, Abdülkâdir Bedrân, Bedredin el-Hasenî, Bahâeddîn el-Efgânî'den fikh ve nahiv başta olmak üzere çeşitli dersler aldı. Ayrıca Hüseyin İbnü's-Şâş'tan belâgat ve mantık okudu. Belirli bir seviyede yetiştikten sonra kendisi de 1914 yılına kadar evinde sarf, nahiv ve mantık dersleri verdi. Bu tarihte babasının vefatı üzerine aile fertleriyle ilgilenmesi, dizanteri hastalığına yakalanması ve I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla konulan ağır vergilerle uğraşması yüzünden öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kaldı.

1918 yılına kadar hiçbir resmî görev almayan Cündî, aynı yıl bölgeyi ele geçiren İngiliz ve Arap güçlerinin kurduğu askerî